
GENTSE MEMORIEDAGEN: 2-3 MEI

2 Mei 1345

Kwade Maendag. Bloedig gevecht op de Vrijdagmarkt tussen de wevers en de volders. Jacob Van Artevelde heeft nog, te vergeefs, trachten te bemiddelen. Het wordt een verschrikkelijke nederlaag voor de volders. Hun deken Jan Baeke wordt gedood.

2 Mei 1620

Wenceslas Coebergher koopt van advodaat Antoon Triest het Dondersteen, gelegen in de Meersteeg (nu Bonifantenstraat). Na afbraak bouwt hij er de Berg van Barmhartigheid.

2 Mei 1687

Eerste steenlegging van de Kapel van "Het Putje" te St-Denijs-Westrem. Nu slechts door weinigen nog gekend, vroeger een zeer populair bedevaartsoord

voor de Gentenaars. Voor de origine moeten wij terugvallen op een legende die, onder diverse vormen, meer dan eens gebruikt werd om heilige plaatsen te stichten. In ons geval moeten wij teruggaan tot 1686. In de nacht van 16 December ' kwamen 3 dieven terug van Kortrijk waar zij een roof gepleegd hadden in een kerk. Ze waren er aan de haal gegaan met een monstrans, 3 cibories en een doos hosties. Tegen Maaltebrugge gekomen wierpen zij de voor hen waardeloze hosties in een kleine poel die daar "Het Putje" genoemd werd. Waarom ze daar zo lang mee gewacht hadden wordt er niet bij verteld. De volgende dag passeerde daar een kudde schapen, en wat dacht u ? Die brave beesten vielen daar allen blatend op hun knieën. Men begon te vissen en de hosties kwamen naar boven. Ze hadden wel een hele tijd in het water gelegen, maar daar was niets mede gebeurd, ze waren volledig intact. Met het water was er daarentegen wel iets gebeurd: het had wonderlijke eigenschappen gekregen en werd een geneesmiddel tegen zo wat alle mogelijke kwalen. De heiligschenners werden kort nadien gevat en op de Koornmarkt terechtgesteld. Om wat variatie in het spektakel te brengen werd er 1 levend verbrand en de 2 anderen opgehangen. Na het mirakel aan het "Putje" kon men niet anders dan een kapel bouwen en nog geen 5 maanden later was men al volop bezig. En van alle kanten kwam men toegesnel om te drinken van dat mirakuleus water. Dat was een bijzonder winstgevend zaakje, want welke ware gelovige zou het met zijn geweten in overeenstemming kunnen brengen om niet iets in de offerblok te laten vallen ? Geld ligt vaak aan de basis van ruzies, zo ook hier, tussen de pastoor van St-Denijs en deze van St-Pieters. De eerste beweerde dat dat geld hem toekwam aangezien het geschonken werd aan een kapel in St-Denijs, de laatste (die niet verlegen zat om een merkwaardig argument) beweerde daarentegen dat dit geld hem toekwam, want -zei hij; het wordt toch voor het grootste deel geschonken door mijn parochianen. Het kwam tot een hoogoplopende ruzie en, om een schandaal te vermijden, deed de bisschop in 1809 de kapel sluiten. Er kwam onmiddellijk een hevig protest van de herbergiers en huurhouders en de uitbaters van danszalen aan de Kortrijkse Poort. De bisschop moest gas terugnemen en de kapel werd heropend. Ieder jaar in Juni was er een novene en dan zag de Kortrijkse steenweg, vooral de zondag en de maandag, zwart van het volk dat zich naar de Putjeskapel begaf, te voet, te paard of in een vigilante. Het waren hoogdagen voor de herbergiers en de guinguettes in de omtrek. Waaruit nogmaals blijkt dat wij toch een zeer religieus volk zijn... vooral als er veel cafés in de buurt zijn.

2 Mei 1705

Er ontstaat brand in de toren van het Belfort, "deur den blixem ende onweer". Ook de torens van St-Niklaas- en Ekkergemkerk delen mee in de

brokken. Dit zou in de loop der jaren meer dan eens gebeuren, de torens vormden immers de hoogste punten van de stad en Benjamin Franklin moest nog geboren worden.

2 Mei 1871

De Gemeenteraad neemt een voorstel van Julius Vuylsteke aan om een officiële Nederlandse schouwburg te stichten ter hooger kunstontwikkeling van het volk."

2 Mei 1926

Stichting van de "Bond van Oostvlaamse Folkloristen". Onder de stichters vinden wij Professor Paul De Keyser, Gabriël Celis, Clemens Trefois, F. Van Es. De eerste voorzitter wordt Prof. Paul De Keyser.

2 Mei 1942

Dood van de beeldhouwer Leon Sarteel in zijn woning in de Vaderlandstraat. Zie "Ghendtsche Tydinghen" - 1979 - No 6 - p.341
1982 - No 5 - p.271

2 Mei 1967

Het hoogovencomplex van SIDMAR wordt in werking gesteld. SIDMAR is de afkorting van Sidérurgie maritime.

3 Mei 1362

Lodewijk van Male schenkt genade aan de gebroeders Rym. Wat hadden zij dan wel mispikkeld ? Wel, Simon Rym en zijn broeder Goswin droegen een kwaad hart toe aan Hendrik Alyn en zijn broer Zegher. Ze waren alle 4 leden van hoog aangeschreven families. Hendrik Alyn was schepen van zijn geboortestad. Er was een grote rivaliteit "wanconst, rancune, nijt ende onminne." Oorzaak waren "eenigher woorde die Henrye gheseid zoude hebben touchierende den vorseide Symoen ende Goessine." De vijandschap nam weldra zulke verhoudingen aan dat de Graaf van Vlaanderen zich genoopt zag in te grijpen. Reeds in 1353 gaf hij opdracht aan de schepenen van Ghe-deele om beide partijen tot een verzoening te dwingen "te makene een eeuwelijk vast ende wettelic zoendinc." De gebroeders Alyn verklaarden dat ze de gewraakte woorden nooit uitgesproken hadden. Hierop beweerden de gebroeders Rym dat ze voldoening hadden bekomen en "ghepayt waren." De Ryms hielden echter het gegeven woord niet en in het begin van 1354 vielen ze - vergezeld van 8 handlangers - Hendrik en Zeger Alyn aan tijdens

een dienst in de St-Janskerk. Hendrik en zijn knecht werden gedood. Zeger lieten zij zieltogend achter op het kerkhof voor de kerk liggen. Hij overleed enkele dagen nadien aan de opgelopen verwondingen. De moordenaars namen de vlucht, waarop ze veroordeeld werden bij verstek. Hun huizen werden met de grond gelijk gemaakt en er werd een prijs gesteld op hun hoofd. Een verzoek om genade werd door de Graaf van Vlaanderen ingewilligd op voorwaarde dat de schuldigen een godshuis voor ouden van dagen zouden stichten en de oprichting van een kapelaansplaats zouden bekostigen. De ouders van de slachtoffers, Simon Alyn en Kathelijne Zilverberchs, wilden niet achterblijven in liefdadigheid en ze stonden hun huis af dat gelegen was op de Kraanlei. Vandaar het Alyn's Hospice of Kinderen Alynshospitaal.

3 Mei 1382

De Slag van het Beverhoutsveld. Filips Van Artevelde kan geen bevredigend akkoord vinden met de Graaf en verzamelt al wat de uitgehongerde stad bezit aan weerbare mannen. Hij trekt met 5.000 man voetvolk en wat artillerie naar Brugge waar het volop feest is. Zijn troepen stellen zich op op het Beverhoutsveld. De Graaf en zijn leger nemen deel aan de kermis. Kennis nemende van de wanhopige uitval van de Gentenaars snellen de ridders in wanorde naar de stadspoorten. Het leger van de Graaf, 40.000 man sterk, werpt zich op de Gentenaars maar wordt totaal verslagen. Lodewijk van Male kan door een toeval aan de dood ontsnappen en vluchten.

3 Mei 1446

Geboorte van Margareta van York in het slot van Fotheringay. De Yorks lagen in strijd met de Lancasters. Haar vader, Richard van York, sneuvelde en zijn hoofd werd de Engelse koningin op een zilveren schotel aangeboden. Haar jongste broer werd door de Lancasters gewurgd. Na de overwinning van de Yorks beklom haar broer de troon als Edward IV. Ontscheepte in Sluis op 25 Juni 1468. Trouwde met Karel de Stoute op 3 Juli en deed haar Blijde Intrede in Gent op 20 Juli. Bij de dood van Karel de Stoute en de inval van Louis XI in Vlaanderen vertoeft ze in het Prinsenhof met haar stiefdochter Maria van Bourgondië. Zij troost het meisje en schenkt haar moed en zelfvertrouwen. Het is "Madame la Grande" zoals ze genoemd wordt, die Maximiliaan van Oostentijk uitkiest als bruidegom voor Maria van Bourgondië. Talrijke gemeenschappen en kloosters in Gent konden rekenen op haar vrijgevigheid. In 1472 legt ze de eerste steen van de nieuwe kloosterkerk van St-Agnete. Zij sticht de bibliotheek van de Predikheren waarvan ze de eerste steen legt op 5 Januari 1473. Zij was, samen met Margareta van Oostenrijk, de meter van Keizer Karel. Als eerste meter hield zij hem boven de doop-

vont. Zij stierf op 23 November 1503 te Mechelen. Tijdens herstellingswerken in St-Rombout in 1955 ontdekte men toevallig haar graf. Werklieden hadden reeds haar beenderen in de vuilbak gegooid wanneer men tot de bevinding kwam dat het de hare waren.

3 Mei 1540

"Amende honorable" van de Gentenaars. Iets wat voor altijd op hun maag zou blijven liggen.

3 Mei 1797

Stichting van de Plantentuin onder impuls van Charles Van Hulthem en Dr. Bernard Coppens. De plannen ervan werden gemaakt door Jean-Baptiste Pisson en hij kwam in de tuin van de oude Baudeloo-abdij. Hij was eerst de plantentuin van de Ecole Centrale, maar hij werd in 1804 stadsbezit. Napoleon en Joséphine hebben er belangstelling voor betoond en hebben er zeldzame planten heen gestuurd. Bij de oprichting van de Universiteit stond de Stad haar de Plantentuin af. Deze Plantentuin werd beschouwd als een merkwaardigheid van de stad en werd druk bezocht door vreemdelingen. In de Hollandse tijd was het een der rijkste en mooiste en - deze van Parijs niet meegerekend - een der volledigste in zijn soort. Deze plantentuin werd in 1903 overgebracht naar de Ledeganckstraat. Tussen haakjes gezegd, oude Gentenaars spreken nog altijd van "den botanieken hof".

3 Mei 1842

Geboorte te Gent van arbeidsleider Jan Seranne. In 1867 volgde hij Jan De Ridder op als voorzitter van de Broederlijke Wevers. Bij de staking bij Parmentier-Van Hoegaerden in 1861 wordt hij aangehouden en veroordeeld tot 6 maanden gevang. Bij zijn vrijlating heerst volop de katoencrisis en hij wijkt uit naar Roubaix. In 1864 is hij hier terug en gaat voor korte tijd wonen in de St-Lievensstraat. In 1868 richt hij in Gent een sectie op van de Internationale. Eind 1868 is hij wever bij Dierman en herbergier, maar in 1869 vertrekt hij weer naar Frankrijk waar hij werk gevonden heeft in Rijsel. Hij moet wel een onstandvastig karakter gehad hebben want op de 29 jaar dat hij in Gent verbleven heeft is hij 14 maal van adres veranderd. Hij overleed te Rijsel op 10 Mei 1919.

3 Mei 1877

Dood van Mevrouw Euphrosine Hoorebeke-Spanoghe. Zij schonk bij testament haar bezit aan de Stad Gent voor de oprichting van een kosteloze lagere school. Op haar graf staat volgend opschrift: "Je donne et lègue tout ce que

je possède à la ville de Gand à charge pour elle de construire une école pour garçons. Je veux que la direction de cette école soit exclusivement laïque." De Spanogheschool werd opgericht in 1880 en verdween in 1964.

3 Mei 1910

Dood van Joseph De Waele. Was nog een van die knappe en zeer vruchtbare architecten die aan Gent een mooier gelaat gegeven hebben. Wij laten een korte lijst volgen van zijn verwezenlijkingen: het was onder zijn leiding dat de restauratie van het Gravensteen begon, hij restaureerde "De Lintworm", de gevels op het Veerleplein en de Kleine Vismarkt, het Korenmetershuis, de 4 huisjes op de hoek van de Hoogstraat en de Holstraat, hij was één der 3 architecten belast met de restauratie van de Lakenhalle. In 1895 restaureerde hij het interieur van het "Hôtel Falligan". Professor aan de Academie, stichtend lid van de "Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent" en lid van de Commissie voor Monumenten en Stadsgezichten.

3 Mei 1916

Dood te Gent van Alexander Tribel. Hij werd 89 jaar oud. Vele lezers zullen zich waarschijnlijk afvragen: "Wie zou dat wel mogen zijn?". Bij oude Gentenaars zal er wel een lichtje opgaan als wij er aan toevoegen dat slechts weinigen wisten dat dit de ware naam was van Sander den Oliekoeke. Hij was vòòr de Eerste Wereldoorlog een populair Gents type. Deze spinner, oudtamboer en clairon van het 4e Regiment voetvolk had als bijverdienste het bereiden en verkopen van oliekoeken. Een van zijn vaste verkooppunten was de Opera. In de tijd van Sander gebruikte niemand hier dit deftig woord, maar iedereen sprak toen nog van de "Fransche Komeede". Sander was daar iedere maandag, woensdag, vrijdag en zondag te vinden. Zijn cliënteel beperkte zich tot het publiek van de galerij en het paradijs, anders gezegd "de galerieje in 't kiekeskot"-dat destijds beschikte over een eigen "foyer". Het is dáár dat Sander te vinden was. Een statige, maar minzame man met een imposante Leopold II-baard, altijd netjes gekleed in blauwe kiel met propere witte schort voorgebonden en een képi-achtig hoofddeksel dat hij speciaal reserveerde voor zijn theatercliënteel. Over de linkerarm een blikken korf die extra beveiligd werd door middel van een schouderriem. In de rechterhand een lange, metalen, tweetandige vork. Deze vork had 2 functies: primo, om er zijn oliekoeken mee uit de korf te pikken, secundo, als trommelstok. Om zeker niet onopgemerkt voorbijgegaan te worden door het publiek dat gedurende de entr'acte de foyer binnenstroomde, had hij de gewoonte met zijn vork op de blikken korf te roffelen. Als gewezen tamboer stelde dit voor hem natuurlijk geen enkel probleem. Sander zijn korf had 2 compartimenten: een voor de oliekoeken van een halve kluit en een voor dezen van een kluit.

Deze van een halve kluit bevatten krenten, deze van een kluit waren een luxe-editie met rozijnen en een schijfje appel in. Buiten de Franse theater was Sander ook te zien in de Vlaamse theater en in de "Nieuwe Cirk". De zondagnamiddag deed hij zijn toer in de volksbuurten waar hij, om zijn komst aan te kondigen, op zijn clairon enkele maten blies van een militaire mars. Het recept van Sander's oliekoeken is bewaard gebleven. Wij kunnen hierover geen gastronomische rubriek openen maar kunnen wel zeggen dat, zoals iedere oliekoek die zichzelf respecteert, zij gebakken werden in raap-olie.

3 Mei 1916

Dood van Victor Vander Haeghen. Hij kwam uit een bekende Gentse familie. Zijn grootvader Désiré had het Hotel Clemmen in de Veldstraat gekocht en drukte er vanaf 1841 "De Gazette van Gent", vandaar de huidige naam "Hotel Vander Haeghen" voor dit gebouw. Zijn vader Ferdinand was de vermaarde bibliofiel die gedurende 42 jaar de bibliothecaris was van de Universiteitsbibliotheek. Victor, over wie wij het hebben, studeerde eerst Rechten te Gent, vervolgens Wijsbegeerte in Luik. De familie Vander Haeghen zat er warmpjes in en Victor, die geen financiële bekommernissen kende, ging verder studeren in Heidelberg, Leipzig en Berlijn. In Parijs deed hij een stage aan de "Ecole des Chartes". Het was dus niet te verwonderen dat hij in 1882 uitgekozen werd om de overleden Edmond De Busscher op te volgen als stadsarchivaris. Hij was een stille, bescheiden man die teruggetrokken leefde en zich volledig wijdde aan zijn archief, de geschiedenis van Gent en zijn cursus Paleografie aan de Universiteit. De situatie in het Stadsarchief was een eeuw geleden niet wat ze nu is. Bij zijn indiensttreding vindt Vander Haeghen 32 kubieke meter nog te klasseren stukken, zonder rekening te houden met de registers en de inhoud van de koffers. Hij zet zich onmiddellijk aan het werk en zal dit verder blijven doen gedurende 34 jaren. Hij stelt de algemene inventaris op van het oud archief, verdiept zich in de cartularia, resolutieboeken, crimeboeken, enz. en zorgt voor de systematische restauratie van de verluchte banden van de Schepenboeken. Hij is vanzelfsprekend geïnteresseerd in de topografie van het oude Gent en het is mede dank zij hem dat bijna alle oude stadsplannen in fac-simili worden uitgegeven, voorzien van commentaar. Gedurende vele jaren ploos hij de archieven uit op zoek naar gegevens over Gentse schilders en beeldhouwers. Het is zo dat hij de vervalsingen aan het licht bracht van de beruchte Theodoor Schellinck. Hij gaf advies bij de historische restauratie van het Stadhuis, het Gravensteen, Belfort, etc. Hij was trouwens Ondervoorzitter van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent en Secretaris van de Stedelijke Commissie voor Monumenten en Stadsgezichten.

Hugo COLLUMBIEN